บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุกรขุน

แนวคิดและทฤษฎี

1. การศึกษาต้นทุนของโครงการฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน ใช้แนวคิดพฤติกรรมของต้นทุนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรมธุรกิจหรือปริมาณการผลิต พฤติกรรมของต้นทุน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนที่ผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการผลิต เมื่อมีการเพิ่มหรือลดปริมาณการผลิต ต้นทุนบางตัวก็จะเพิ่มหรือลดตามกัน หรืออาจจะไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งพฤติกรรมของต้นทุนจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือผันแปรและคงที่

1.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีพฤติกรรมผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการผลิต แต่ถ้าคิดต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยการผลิต ต้นทุนประเภทนี้จะคงที่ไม่ว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีพฤติกรรมคงที่ หรือต้นทุนที่มิได้เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการผลิต ไม่ว่าปริมาณการผลิตจะมากหรือน้อย แต่ถ้าคิดต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยการผลิต ต้นทุนประเภทนี้จะลดลงเมื่อปริมาณการผลิตเพิ่มมากขึ้น และในทางตรงข้ามต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยการผลิตจะสูงขึ้นเมื่อปริมาณการผลิตลดลง (Garrison and Noreen, 2002 แปลโดย ดวงมณี โกมารทัต และคณะ, 2547: 38-41)

2. การตัดสินใจลงทุนในโครงการฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน ใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) และ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR) เป็นวิธีการประเมินโครงการลงทุนด้วยวิธีอัตราส่วนลดกระแสเงินสด (Discounted Cash Flow Method : DCF) โดยการให้เงินสดที่เกี่ยวข้องกับโครงการลงทุนทุกรายการถูกนำมาพิจารณา ณ จุดที่มีค่าของเงินเท่า ๆ กัน คือ ปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ได้ผลกำไรที่เหมาะสมสำหรับการพิจารณาลงทุนในระยะยาว รวมไปถึงการวิเคราะห์ความไว (Sensitivity Analysis) ของการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือผลตอบแทน

2.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการลงทุน (Net Present Value : NPV) หมายถึง ผลรวมของค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิ(ทั้งกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่าย) ในแต่ละปีตลอดอายุโครงการลงทุน หรือคือผลต่างระหว่างค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดรับสุทธิทั้งโครงการกับค่าปัจจุบันของเงินลงทุน ถ้า NPV ที่คำนวณได้มีค่าเป็นบวก ควรลงทุนในโครงการนั้นได้ และควรปฏิเสธโครงการลงทุน ถ้า NPV เป็นลบ (สุมาลี (อุณหะนันทน์) จิวะมิตร, 2544: 237)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การคำนวณ NPV มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดสุทธิทั้งโครงการ โดยให้อัตราผลตอบแทนที่ต้องการหรือต้นทุนเงินทุนเป็นอัตราส่วนลดที่ใช้ในการคำนวณดังนี้

$$\text{PV ของ NCF ทั้งโครงการ} = \sum_{t=1}^{n} \frac{NCF_t}{(1+r)^t}$$

PV หมายถึง ค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดสุทธิทั้งโครงการ

NCF หมายถึง กระแสเงินสดสุทธิปีที่ t

t หมายถึง ปีที่ของโครงการ คือปีที่ 1, 2, 3... n

r หมายถึง อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ ซึ่งพิจารณาได้จาก

1. ต้นทุนเงินทุน
2. ต้นทุนค่าเสียโอกาส
3. ต้นทุนเงินทุน+อัตราการเจริญเติบโตตามเป้าหมาย
4. อัตราผลตอบแทนที่ไม่มีความเสี่ยง+ค่าชดเชยความเสี่ยง

ส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้ต้นทุนเงินทุน เป็นอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ควรได้จากการลงทุนในโครงการลงทุนต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีสมมุติฐานว่า โครงการลงทุนต่าง ๆ ที่พิจารณาไม่มีความแตกต่างในเรื่องความเสี่ยง

ขั้นที่ 2 คำนวณค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการดังนี้

NPV = PV ของ NCF รวมทั้งโครงการ – เงินลงทุนปีที่ 0

หรือ

$$NPV = \sum_{t=1}^{n} \frac{NCF_t}{(1+r)^t} - I_o$$

I_o หมายถึง เงินลงทุนเริ่มแรก (Initial Investment)

ขั้นที่ 3 ถ้า NPV ที่คำนวณได้มีค่าเป็นบวก ควรลงทุนในโครงการนั้นได้ และควรปฏิเสธโครงการลงทุนถ้ามีค่า NPV เป็นลบ

2.2 อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR) หมายถึง อัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับจากการลงทุนในโครงการที่พิจารณาเฉลี่ยต่อปีตลอดอายุการลงทุน ในการตัดสินใจลงทุนโดยวิธี IRR ถ้าอัตราผลตอบแทนของโครงการลงทุนสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการหรือต้นทุนของเงินทุนก็ควรลงทุน แต่ถ้าได้น้อยกว่าก็ควรปฏิเสธโครงการลงทุน (สุมาลี (อุณหะนันทน์) จิวะมิตร, 2544: 239)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การคำนวณ IRR มีสูตรการคำนวณดังนี้

1. คืออัตราส่วนลดที่ทำให้ผลรวมของค่าปัจจุบันของ NCF ทั้งโครงการมีค่าเท่ากับเงินลงทุนเริ่มแรกพอดี

$$\sum_{t=1}^{n} \frac{NCF_t}{(1+k)^t} = I_o$$

หรือ 2. อัตราส่วนลดที่ทำให้ NPV ของโครงการมีค่าเท่ากับศูนย์

$$\sum_{t=0}^{n} \frac{NCF_t}{(1+k)^t} = 0$$

2.3 การวิเคราะห์ความไว (Sensitivity Analysis) เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่สำคัญ ๆ ของโครงการลงทุนว่าจะทำให้ NPV ของโครงการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตัวแปรใดที่ทำให้ NPV ของโครงการเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ตัวแปรนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความเสี่ยงของโครงการที่ต้องการการวิเคราะห์อย่างละเอียด วิธีการวิเคราะห์ความไวจะวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่สำคัญครั้งละหนึ่งตัวแปรโดยให้ตัวแปรอื่นคงที่ และพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของ NPV แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงของโครงการลงทุนต่อไป (สุมาลี (อุณหะนันทน์) จิวะมิตร, 2544: 281)

การวิเคราะห์ความไวมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณ NPV จากข้อมูลพื้นฐานของโครงการ หรือ base case

ขั้นที่ 2 พิจารณาตัวแปรสำคัญของโครงการว่า มีตัวแปรอะไรบ้างที่เมื่อเปลี่ยนแปลงแล้วจะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของโครงการลงทุน ตัวแปรเหล่านี้ส่วนมากได้แก่ ปริมาณขาย ราคาขาย ต้นทุน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 กำหนดอัตราร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆจากขั้นที่ 2 ที่คาดว่าน่าจะเกิดขึ้น เช่น ถ้าค่าขายพิ่มขึ้นจากข้อมูลพื้นฐาน(base case)ร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 หรือค่าขายลดลงจากข้อมูลพื้นฐานร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 เป็นต้น

ขั้นที่ 4 นำตัวแปรที่ควรพิจารณาความไวของการเปลี่ยนแปลงมาคำนวณว่า ถ้าค่าของตัวแปรดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปตามอัตราร้อยละที่พิจารณาไว้ในขั้นที่ 3 โดยตัวแปรอื่นมีค่าคงเดิม มูลค่า NPV และ IRR จะเป็นเท่าใด เช่น ถ้าปริมาณขายลดลงร้อยละ 10 ค่า NPV และ IRR จะเป็นเท่าใด คำนวณการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรสำคัญต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ ทีละตัวเพื่อดูผลกระทบที่เกิดกับค่า NPV และ IRR ของโครงการลงทุน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ขั้นที่ 5 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 4 มาสรุปรวมเป็นตารางหรือสร้างรูปกราฟแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวที่พิจารณากับค่า NPV และ/หรือ IRR ที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์และสรุปถึงความเสี่ยงของโครงการ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรนั้น เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อประเมินผลและตัดสินใจว่า โครงการนั้นๆคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ โดยพิจารณาผลตอบแทนและความเสี่ยงจากการลงทุน ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนนั้นได้มีการนำไปใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ เช่น

นิจวุฒิ ไชยประสิทธิ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนของฟาร์มเลี้ยงสุกรขุนขนาดเล็กในจังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ประการแรกเพื่อประเมินความเป็นไปได้โดยการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน และความเหมาะสมในการเลี้ยงสุกรในฟาร์มขนาดเล็ก ประการที่สองเพื่อวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการลงทุนเมื่อต้นทุนหรือผลตอบแทนของโครงการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจะใช้การวิเคราะห์ทางด้านการเงินในการหามูลค่าของโครงการโดยใช้ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนการลงทุนภายในโครงการ (IRR) อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เป็นตัวชี้วัด ในการศึกษาได้ทำการรวบรวมและเก็บข้อมูลจากฟาร์มสุกรขนาดเล็กในจังหวัดลำพูน จำนวน 5 ฟาร์ม ซึ่งในแต่ละฟาร์มจะมีจำนวนแม่พันธุ์ 100 ถึง 500 ตัว โดยตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จำนวน 4 ฟาร์ม และอำเภอบ้านธิ จำนวน 1 ฟาร์ม เพื่อนำมาประเมินความเป็นไปได้ในโครงการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงสุกรขุนขนาดเล็กในจังหวัดลำพูน โดยมีระยะเวลาของโครงการ 10 ปี

จากผลการศึกษา โครงการลงทุนนี้ให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ที่อัตราคิดลด 12% เท่ากับ 5,138,000.00 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่า 0 อัตราผลตอบแทนการลงทุนภายในโครงการ (IRR) ของโครงการมีค่าเท่ากับ 18.05% มีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระยะยาวที่กำหนด คือ 12% และมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน(B/C Ratio) เท่ากับ 1.033 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1

จากการวิเคราะห์ความไหวตัวของโครงการพบว่า เมื่อราคาขายสุกรขุนลดลง 5% อัตราผลตอบแทนการลงทุนภายในโครงการ(IRR) จะมีค่าเท่ากับ 11.78% ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และเมื่อต้นทุนของโครงการเพิ่มขึ้น 5% อัตราผลตอบแทนการลงทุนภายในโครงการ(IRR) มีค่าเท่ากับ 12.70% ยังมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และจากการวิเคราะห์ความทนต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนนั้นพบว่ามีความทนต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนสูงสุด 5.368%

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

วิมล ฉัตตะวานิช (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรที่มีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินความเป็นไปได้ทางการเงินในการเลี้ยงสุกรที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในระบบจ้างเลี้ยงกับบริษัทเอกชนจำนวน 121 ราย เป็นฟาร์มสุกรพันธุ์ 37 ราย ฟาร์มสุกรขุน 84 ราย โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบข้อมูลการลงทุนสร้างโรงเรือนเลี้ยงสุกร ค่าใช้จ่าย และรายได้ที่เกิดขึ้นในปี 2541 เพื่อนำมาวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนการลงทุนภายใน (IRR) ของการเลี้ยงสุกรขุนในปัจจุบัน และอัตราผลตอบแทนภายในหากมีการลงทุนสร้างบ่อก๊าซชีวภาพจากมูลสุกร เพื่อบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกรจะได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ

จากผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนภายในของการเลี้ยงสุกรที่ไม่มีการก่อสร้างบ่อก๊าซชีวภาพ คือฟาร์มสุกรพันธุ์ขนาดการเลี้ยง 100 ตัว มีค่าเท่ากับ 13.81% ฟาร์มสุกรพันธุ์ขนาดการเลี้ยง 300 ตัว มีค่าเท่ากับ 18.72% และหากมีการเพิ่มการลงทุนก่อสร้างบ่อก๊าซชีวภาพ พบว่าอัตราผลตอบแทนภายในของฟาร์มสุกรพันธุ์มีค่าเท่ากับ 13.59% และฟาร์มสุกรขุนมีค่าเท่ากับ 14.44% ซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และจากการศึกษายังพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ กู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อลงทุนในการเลี้ยงสุกร ถ้าต้องการลงทุนเพิ่มในการก่อสร้างบ่อก๊าซชีวภาพแล้ว อัตราผลตอบแทนภายในหลังจากหักดอกเบี้ยเงินกู้จะค่อนข้างต่ำ โดยฟาร์มสุกรพันธุ์มีค่าเท่ากับ 9.27% และฟาร์มสุกรขุนมีค่าเท่ากับ 8.45% และปัญหาในเรื่องของสภาพคล่องทางการเงิน เป็นสาเหตุทำให้เกษตรกรไม่สามารถที่จะลงทุนเพิ่มในการจัดการปัญหามลพิษภายในฟาร์มได้

พามดา ชูวุฒยากร (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุน กรณีศึกษา : บริษัท แม่ทา วี.พี.จำกัด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรในฟาร์มขนาดใหญ่ โดยทำการศึกษาการเลี้ยงสุกรในขนาด 14 โรงเรือนสุกรอนุบาล และ 22 โรงเรือนสุกรขุน ระยะเวลาของโครงการ 5 ปี ใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากตัวเลขปริมาณการผลิต ต้นทุน และรายได้จากการบันทึกบัญชีของบริษัท แม่ทา วี.พี. จำกัด ในปี พ.ศ.2539-2543 รวมทั้งการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการ และพนักงานบัญชีของบริษัทฯ โดยในการประเมินโครงการลงทุนได้ใช้เกณฑ์ในการวัดคือ ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) และอัตราผลตอบแทนภายในจากโครงการลงทุน(IRR)

จากผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงสุกรขุนประกอบ ด้วยค่าใช้จ่ายในการลงทุน(Capital Expense) และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operation Expense) ทั้งสิ้น 907,682,251.42 บาทได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รับรายได้ทั้งสิ้น 994,605,950.00 บาท จากการประมาณการงบกระแสเงินสด (Cash Flow) พบว่ามีกระแสเงินสดออกสุทธิ 933,315,584.40 บาท กระแสเงินสดเข้าสุทธิ 994,605,950.00 บาท กระแสเงินสดคงเหลือเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่ากับ 61,290,365.60 บาท เมื่อประเมินความเป็นไปได้ในการลงทุนพบว่ามีความเหมาะสมต่อการลงทุนเพราะใช้ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) 3 ปี 2 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 39,042,021.42 บาท มากกว่า 0 ซึ่งหมายถึงผลตอบแทนที่ดี และอัตราผลตอบแทนภายในจากโครงการลงทุน(IRR) เท่ากับ 22.76% มีค่ามาก กว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระยะยาวในขณะนั้น(เดือนกันยายน 2544) คือ 9.75%

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่ามีการพัฒนากันอย่างจริงจังในช่วงระยะ 30 กว่าปีมานี้ โดยเริ่มตั้งแต่กรมปศุสัตว์ได้จัดให้มีศูนย์บำรุงพันธุ์สุกร ในความอุปการะของรัฐบาล เพื่อให้ศูนย์บำรุงพันธุ์สุกร ซึ่งดำเนินการโดยเกษตรกร เป็นสถานที่เลี้ยงและจำหน่ายสุกรพันธุ์ดีให้แพร่หลายไปสู่เกษตรกรทั่วไป ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย สามารถพัฒนาจนทัดเทียมอารยประเทศ

สุกรเป็นสัตว์เลี้ยงที่ให้เนื้อบริโภคดีกว่าสัตว์เลี้ยงที่ให้เนื้อชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะ

1. คนไทยนิยมบริโภคเนื้อสุกรมากกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่าเกือบร้อยละ 40 ของเนื้อสัตว์ที่คนไทยบริโภคเป็นเนื้อสุกร

2. สุกรเป็นสัตว์ที่มีคุณสมบัติพิเศษในการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อได้ดีกว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ เช่น โค กระบือ แพะ แกะ เป็นต้น

3. สุกรเป็นสัตว์เลี้ยงที่ให้ลูกดก โดยปกติสุกรจะคลอดลูกครั้งละ 6-12 ตัว และสามารถให้ลูกได้ถึงปีละ 2 ครั้ง

4. สุกรเป็นสัตว์ที่ภายหลังจากชำแหละแล้ว ให้ซากที่ใช้บริโภคได้ปริมาณร้อยละ 65-80 ซึ่งมากกว่า โค กระบือ ที่ให้ซากที่บริโภคได้เพียงร้อยละ 50-60 หรือแพะ ที่ให้ซากบริโภคได้เพียงร้อยละ 40-50

5. เนื้อสุกรมีคุณค่าทางอาหารสูง ในเนื้อสุกรมีน้ำน้อยและมีไขมันแทรกอยู่ทั่วไป จึงทำให้เนื้อสุกรน่ารับประทาน และให้พลังงานสูงกว่าเนื้อของโค กระบือ

6. ปัจจุบันได้มีผู้ประดิษฐ์อุปกรณ์ในการเลี้ยงสัตว์อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอุปกรณ์ในการเลี้ยงสุกร จึงทำให้การเลี้ยงประหยัดพลังงานขึ้นมาก เกษตรกร 1 คน สามารถทำการเลี้ยงแม่สุกรได้กว่า 200 ตัว หรือเลี้ยงสุกรขุนได้หลายร้อยตัว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

7. สุกรเป็นสัตว์ที่เหมาะจะทำการเลี้ยงเพื่อการค้า เพราะใช้ระยะเวลาในการผสมพันธุ์และอุ้มท้องน้อย สุกรขุนอายุเพียง 6 เดือน ก็เจริญเติบโตพอที่จะส่งขายตลาดได้

8. การเลี้ยงสุกรใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย สามารถเพิ่มจำนวนตัวในการเลี้ยงให้มากขึ้นได้ ซึ่งสัตว์เลี้ยงบางชนิด เช่น โค กระบือ ไม่สามารถขยายจำนวนตัวในการเลี้ยงได้มาก ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดอื่น เช่น ต้องใช้เนื้อที่เพาะปลูกหญ้าเพื่อเป็นอาหารเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

พันธุ์สุกร

การเลี้ยงสุกรในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวไกลไปมาก ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชน ได้แข่งขันกันนำเอาสุกรพันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาปรับปรุงพันธุ์ให้มีคุณภาพดีขึ้น เพื่อให้สุกรที่ผลิตได้ตรงกับความต้องการของตลาด

ลักษณะของสุกรที่พึงประสงค์

1. มีอัตราการเจริญเติบโตดี หรือเพิ่มน้ำหนักได้เร็วภายใน 6 เดือน ควรจะมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม

2. มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดี (FCR) หรือใช้อาหารน้อยแต่เพิ่มน้ำหนักได้มาก โดยทั่วไปควรจะกินอาหารเพียง 2.7-3.0 กิโลกรัม เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้ได้ 1 กิโลกรัม

3. มีไขมันบาง เมื่อโตเต็มที่แล้วมีไขมันใต้ผิวหนังหนาไม่เกิน 2.5 เซนติเมตร

4. มีเนื้อแดงมาก

5. มีโครงสร้างร่างกายใหญ่ ลำตัวยาว สันหลังหนา ขาหน้า-ขาหลังมีกล้ามเนื้อมาก

6. มีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่เคยเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง

7. ให้ลูกต่อครอกได้มาก และมีลูกเหลือรอดตายตอนหย่านมมาก

8. ทนต่อสภาพอากาศร้อน

โดยทั่วไปอาจแบ่งสุกรได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. สุกรมัน (Lard type) หมายถึงสุกรที่มีส่วนที่ให้มันมาก รูปร่างอ้วนเตี้ย ลำตัวสั้น สะโพกเล็ก เจริญเติบโตช้า ได้แก่ สุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทย และจีน ปัจจุบันสุกรประเภทนี้ได้หายไปจากตลาดการค้าสุกร เนื่องจากผู้บริโภคไม่นิยมบริโภคน้ำมันที่ได้จากสุกร และหันมาบริโภคน้ำมันที่ได้จากพืชเป็นส่วนใหญ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. สุกรเบคอน (Bacon type) ลักษณะของสุกรประเภทนี้เป็นสุกรขนาดใหญ่ ลำตัวยาว บาง ไหล่หนา หลังและบริเวณสะเอวแคบ ปริมาณของเนื้อแดงมากกว่าพันธุ์เนื้อ และปริมาณของมันน้อยกว่าพันธุ์เนื้อ ดังนั้นความหนาของมันแข็งหรือมันที่บริเวณสันหลังจะบางมาก นิยมที่จะนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งที่เรียกว่า เบคอน เพราะว่าบริเวณเนื้อสามชั้นมีลายเส้นเนื้อหรือชั้นของเนื้อหนาหลายชั้น เหมาะแก่การทำเบคอน

3. สุกรเนื้อ (Meat type) หมายถึงสุกรที่มีเนื้อมาก มันน้อย สุกรประเภทนี้เป็นสุกรที่มีลำตัวสั้นกว่าประเภทเบคอน หัวไหล่และสะโพกอ้วนโตกว่า เปอร์เซ็นต์ของมันมีมากกว่า สุกรประเภทเนื้อโดยมากเป็นสุกรประเภทมันดั้งเดิมแต่ได้ถูกปรับปรุงใหม่ จนกระทั่งเป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตค่อนข้างเร็ว ประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดีพอสมควร มีลูกดก

สายพันธุ์สุกร

ในปัจจุบันสายพันธุ์สุกรที่ได้รับความนิยมเลี้ยงในประเทศไทย มีอยู่หลายสายพันธุ์ แต่สายพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์ของต่างประเทศที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์มาแล้ว เนื่องจากสุกรพันธุ์พื้นเมืองนั้น โตช้า ใช้เวลาเลี้ยงนาน คุณภาพเนื้อไม่ดี ให้ลูกต่อครอกน้อย และไม่ตรงกับความต้องการของตลาด สุกรสายพันธุ์ที่ได้รับความนิยมเลี้ยงในประเทศไทยมีอยู่หลายสายพันธุ์ เช่น

1. สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ นำเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 มีสีขาว หูตั้ง ลำตัวยาว กระดูกใหญ่ โครงใหญ่ หน้าสั้น หัวใหญ่ โตเต็มที่น้ำหนัก 200-250 กิโลกรัม ให้ลูกดกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว มีความแข็งแรง เจริญเติบโตเร็ว คุณภาพซากดี พันธุ์ลาร์จไวท์ เหมาะที่ใช้เป็นทั้งสายพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์

รูปที่ 1 สุกรพ่อพันธุ์ลาร์จไวท์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. สุกรพันธุ์แลนด์เรซ มีถิ่นกำเนิดจากประเทศเดนมาร์ค นำเข้ามาในประเทศไทยปี พ.ศ. 2506 มีสีขาว หูปรก ลำตัวยาว มีซี่โครงมากถึง 16-17 คู่ (สุกรปกติมีกระดูกซี่โครง 15-16 คู่) หน้ายาว โตเต็มที่ 200-250 กิโลกรัม ให้ลูกดกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว มีข้อเสียคือ อ่อนแอ มักจะมีปัญหาเรื่องขาอ่อน ขาไม่ค่อยแข็งแรง แก้ไขโดยต้องเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพดี พันธุ์แลนด์เรซเหมาะที่ใช้เป็นสายแม่พันธุ์

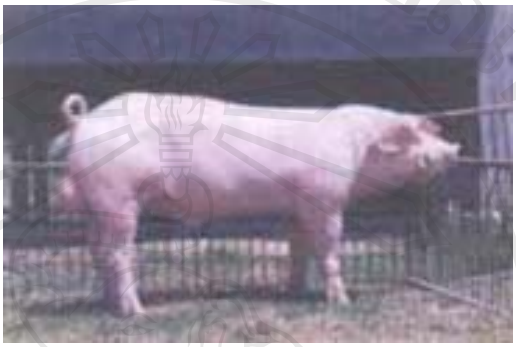

รูปที่ 2 สุกรพ่อพันธุ์แลนด์เรซ

3. สุกรพันธุ์ดูร็อคเจอร์ซี มีถิ่นกำเนิดจากประเทศอเมริกา มีสีแดง หูปรกเป็นส่วนใหญ่ ลำตัวสั้นกว่าลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ ลำตัวหนา หลังโค้ง โตเต็มที่ 200-250 กิโลกรัม เป็นสุกรที่ให้ลูกไม่ดกเฉลี่ย 8-9 ตัว เลี้ยงลูกไม่เก่ง หย่านมเฉลี่ย 6-7 ตัว ลูกสุกรหลังจากอายุ 2 เดือนไปแล้วเจริญเติบโตเร็ว มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศทุกชนิด นิยมใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตลูกผสมที่สวยงาม แผ่นหลังกว้าง เจริญเติบโตเร็ว

รูปที่ 3 สุกรพ่อพันธุ์ดูร็อคเจอร์ซี่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4. สุกรพันธุ์เพียเทรียน มีถิ่นกำเนิดจากประเทศเบลเยี่ยม มีสีดำขาวเหลือง ลายสลับ เป็นสุกรที่มีรูปร่างสวยงาม กล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ แผ่นหลังกว้างเป็นปีก สะโพกเห็นเด่นชัด โตเต็มที่ 150-200 กิโลกรัม มีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงมาก มีข้อเสีย คือ ตื่นตกใจ ช็อคตายง่าย และโตช้า ปัจจุบันนิยมใช้ผสมข้ามพันธุ์ในการผลิตสุกรขุน

รูปที่ 4 สุกรพ่อพันธุ์เพียเทรียน

สุกรลูกผสมที่เหมาะสมในการใช้เลี้ยงเป็นสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรพันธุ์แท้พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นจึงนิยมนำพันธุ์แท้มาผสมข้ามพันธุ์ เพื่อทำให้ลูกที่เกิดขึ้นมีลักษณะของเฮตเตอร์โรซีส (Heterosis) หรือ ไฮบริดวิกเกอร์ (Hybrid Vigor) กล่าวคือ ตัวลูกที่เกิดจากพ่อแม่ต่างพันธุ์กันนำมาผสมพันธุ์จะให้ผลผลิต เช่น การเจริญเติบโต ความแข็งแรง ดีกว่าค่าเฉลี่ยของการให้ผลผลิตจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ให้กำเนิด สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์ สามสายพันธุ์ หรือสี่สายพันธุ์ สามารถนำมาใช้เป็นสุกรขุนได้เช่นกัน แต่สากลนิยมทั่วไปใช้สุกรลูกผสมสามสายพันธุ์เป็นสุกรขุน คือ ดูร็อคเจอร์ซี่ x แลนด์เรซ-ลาร์จไวท์ โดยใช้แม่สองสายพันธุ์ คือ แลนด์เรซ x ลาร์จไวท์ หรือ ลาร์จไวท์ x แลนด์เรซ ซึ่งถือว่าเป็นสายแม่พันธุ์ที่มีคุณสมบัติการผลิตลูกดีที่สุด ส่วนพ่อสุดท้ายจะใช้พ่อพันธุ์แท้เป็นพันธุ์ดูร็อคเจอร์ซี่ หรืออีกทางให้เลือกคือ การผลิตสุกรลูกผสมสองสายพันธุ์เพื่อขุน โดยใช้พ่อพันธุ์แท้ เช่น ดูร็อคเจอร์ซี่ ลาร์จไวท์ แลนด์เรซ ผสมกับแม่พันธุ์แท้ เช่น พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ ดูร็อคเจอร์ซี่ จะได้ลูกผสมสองสายพันธุ์ใช้เป็นสุกรขุนได้ตามแผนผังด้านล่าง

สุกรลูกผสมสามสายพันธุ์เพื่อใช้เป็นสุกรขุน

แลนด์เรซ (เพศเมีย) X ลาจไวท์ (เพศผู้)

⇩

แลนด์เรซ 50% ลาจไวท์50%(เพศเมีย) X ดูร็อคเจอร์ซี่ (เพศผู้)

(ตัวผู้ให้ตอนแล้วเลี้ยงเป็นสุกรขุน) ⇩

ดูร็อคเจอร์ซี่ - แลนด์เรซ - ลาจไวท์

(ลูกผสมสามสายพันธุ์เพื่อใช้เลี้ยงเป็นสุกรขุน)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์เพื่อใช้เป็นสุกรขุน

ดูร็อคเจอร์ซี่ (เพศผู้) X แลนด์เรซ (เพศเมีย)

ดูร็อคเจอร์ซี่ 50% - แลนด์เรซ 50%

(ลูกผสมที่ใช้เป็นสุกรขุน)

การใช้สุกรขุนสองสายพันธุ์ ใช้ในกรณีที่เรามีแม่พันธุ์แท้อยู่แล้ว สุกรสองสายพันธุ์สามารถใช้เป็นสุกรขุนได้เป็นอย่างดี จะขึ้นอยู่กับพ่อสุดท้าย ถ้าเป็นพ่อพันธุ์ดูร็อคเจอร์ซี่ มักจะให้ลูกสองสายพันธุ์ที่แข็งแรงกว่า อย่างไรก็ตามการผลิตสุกรขุนสองสายพันธุ์ จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าสุกรลูกผสมสามสายพันธุ์ เนื่องจากแม่สุกรพันธุ์แท้จัดหาซื้อมาในราคาที่แพงและมักจะอ่อนแอกว่าแม่สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์

ข้อดีของการเลี้ยงสุกรลูกผสม เพื่อเป็นสุกรขุนมีดังต่อไปนี้

1. ลูกสุกรมีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่า
2. ลูกสุกรมีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดีกว่า
3. ลูกสุกรมีปริมาณเนื้อแดงมากกว่า
4. ลูกสุกรมีไขมันน้อยกว่า
5. ลูกสุกรมีประสิทธิภาพสูงกว่าพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์แท้

โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสุกร

การเลี้ยงสุกรในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวไกลไปมาก ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนได้แข่งขันกันนำเอาสุกรพันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาปรับปรุงพันธุ์ให้มีคุณภาพดีขึ้น เพื่อให้สุกรที่ผลิตได้ตรงกับความต้องการของตลาด

โรงเรือนสุกร

การสร้างโรงเรือนสุกรนั้น ไม่มีข้อจำกัดตายตัวไปว่าจะต้องสร้างให้ถูกตามที่ได้กำหนด เพราะการสร้างนั้นจะต้องให้เหมาะสมกับสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างแต่ละชนิดอย่างไรก็ตามการก่อสร้างโรงเรือนสุกรจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1. เป็นโรงเรือนที่สุกรอยู่ได้อย่างสบาย อากาศภายในไม่ร้อนจัดการระบายอากาศเป็นไปได้โดยสะดวก ไม่มีกลิ่นอับเหม็น พื้นคอกแห้งไม่ชื้น

2. สามารถใช้เนื้อที่ภายในโรงเรือนให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ควรออกแบบและจัดแบ่งคอกตามประเภทและขนาดของสุกร ให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความรวดเร็วแบะเป็นการประหยัดแรงงาน

4. โรงเรือนแบบที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน สามารถขยับขยายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพของคอกภายในมาใช้เลี้ยงสุกรได้ตามขนาดและประเภทได้ตามต้องการ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนโครงสร้างใหญ่ ๆ ของโรงเรือนและไม่ทำให้เกิดเสียเนื้อที่ภายในไปโดยเปล่าประโยชน์

5. ถูกหลักเศรษฐกิจสัมพันธ์กับการวางแผนการเลี้ยง คือ จะต้องคำนึงถึงอายุการใช้งานว่าจะมีโครงการเลี้ยงยาวนานแค่ไหน มีประมาณสุกรที่จะใช้เลี้ยงมากน้อยเท่าใด เพื่อที่จะได้จัดหาวัสดุการก่อสร้างมาใช้ให้เหมาะสม

แบบของโรงเรือนสุกร

แบบของโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงสุกรนั้นเราสามารถแบ่งได้ตามรูปแบบของหลังคาโรงเรือนได้ 5 แบบด้วยกันคือ

1. แบบเพิงหมาแหงน โรงเรือนแบบนี้สร้างง่าย ราคาค่าก่อสร้างถูก อากาศถ่ายเทได้ดีพอสมควร แต่โรงเรือนแบบนี้ก็มีข้อเสียอยู่ที่ว่า ถ้าไม่มีต้นไม้บังให้ร่มเงา จะทำให้แสงแดดส่องได้ทั่วถึง และในฤดูร้อนแดดจะส่องมากเกินไป ทำให้อุณหภูมิภายในโรงเรือนสูงเกินไป ในฤดูฝนหากฝนตกแรงก็นะทำให้ฝนสาดเข้าไปในโรงเรือน ทำให้ชื้นแฉะได้มาก

รูปที่ 5 โรงเรือนแบบเพิงหมาแหงน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. แบบเพิงหมาแหงนกลาย แบบนี้จะเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีข้อดีเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน คือ จะมีกันสาดตรงด้านหน้ามาช่วยป้องกันแสงแดดและฝนได้ดีขึ้น

รูปที่ 6 โรงเรือนแบบเพิงหมาแหงนกลาย

3. แบบหน้าจั่ว แบบนี้ค่าก่อสร้างสูงกว่าสองแบบแรก แต่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแสงแดดและฝนได้ดีกว่า โรงเรือนแบบนี้ถ้าสร้างสูงเหมาะสมแล้วอากาศภายในโรงเรือนจะเย็นสบาย แต่ถ้าสร้างต่ำหรือเตี้ยเกินไป จะทำให้อากาศภายในโดยเฉพาะช่วงบ่ายร้อนอบอ้าว

รูปที่ 7 โรงเรือนแบบหน้าจั่ว

4. แบบหน้าจั่วสองชั้น เป็นแบบที่มีความปลอดภัยจากแสงแดดและฝนมาก อากาศภายในโรงเรือนมีการระบายถ่ายเทดีที่สุด สุกรสามารถอาศัยอยู่ได้อย่างสบาย

รูปที่ 8 โรงเรือนแบบสองชั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. แบบหน้าจั่วสองชั้นกลาย โรงเรือนแบบนี้ ใช้ในกรณีที่ต้องการขยายเนื้อที่ภายในโรงเรือนให้กว้างขึ้นมีคุณสมบัติไม่แตกต่างไปจากหน้าจั่วสองชั้น

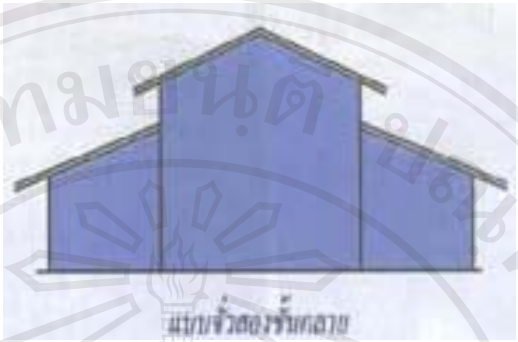

รูปที่ 9 โรงเรือนแบบจั่วสองชั้นกลาย

การสร้างคอกเลี้ยงสุกรขุน

เมื่อสร้างโรงเรือนขึ้นมาแล้ว ขั้นต่อไปก็ต้องจัดสร้างคอกภายในโรงเรือน ซึ่งคอกสุกรขุน เป็นคอกที่สร้างให้มีรางน้ำ รางอาหาร ที่นอน ที่ถ่ายมูล คอกสุกรควรมีขนาดพื้นที่ 1.2-1.5 ตารางเมตรต่อตัว โดยจัดที่กินอาหารไว้ด้านหน้าเป็นรางยาวตลอดคอก และทำคร่าวคอกด้านหน้าให้เอียงคร่อมรางอาหารทำมุมเอียงประมาณ 60 องศา เพื่อบังให้สุกรยื่นเฉพาะหน้าเข้าไปกินอาหารในราง ไม่ให้ยืนขวางกับตัวอื่น ๆ ที่จะเข้ามากินอาหาร พื้นคอกจะเป็นอิฐบล็อกหรือท่อเหล็กก็ได้ ถัดจากพื้นคอกที่นอนเข้าไปส่วนหลังของคอกควรให้เป็นที่ถ่ายมูล

อุปกรณ์การให้อาหาร อุปกรณ์การให้อาหารสุกรขุนที่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 3 ชนิด คือ

1. รางอาหารคอนกรีต เป็นรางอาหารยาวที่ด้านหน้าคอกสุกร มีขนาดกว้างประมาณ 30 เซนติเมตร ความยาวตามต้องการ ความสูง 15-20 เซนติเมตรเป็นรางอาหารแบบถาวร มีข้อดีคือ มีความทนทานมาก ใช้ได้นาน สุกรไม่สามารถดันจนพลิกคว่ำได้ แต่มีข้อเสียคือ เคลื่อนย้ายไม่ได้ ทำความสะอาดยาก สุกรอาจจะเข้าไปนอนในรางอาหารได้

2. ถังอาหารกลม เป็นถังอาหารที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะทำได้หลายขนาด ใช้ได้กับสุกรเล็กและสุกรใหญ่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ ตัวถังทำด้วยโลหะสเตนเลสหรือสังกะสีหนา พื้นถังเป็นคอนกรีตหรือโลหะหนาเช่นเดียวกัน ตัวถังต่อเข้ากับแกนซึ่งหมุนได้รอบ เมื่อสุกรใช้ปากดันถังให้หมุน อาหารก็จะไหลออกมาทีละน้อยๆ เมื่ออาหารหมดก็จะค่อยๆไหลออกมาใหม่ เป็นการป้องกันอาหารหกหล่นไปในตัว นอกจากนั้น สุกรยังสามารถเข้ากินอาหารได้รอบทิศ ประหยัดเนื้อที่รางอาหารได้มาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 10 ถังให้อาหารสุกรแบบกลม

3. อาหารอัตโนมัติ ฟาร์มขนาดใหญ่ซึ่งเลี้ยงสุกรจำนวนมาก จะใช้รางอาหารอัตโนมัติ เนื่องจากสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ประหยัดแรงงาน สามารถควบคุมปริมาณอาหารได้ และสามารถจดบันทึกปริมาณอาหารที่สุกรกินได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

อุปกรณ์การให้น้ำ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับอุปกรณ์การให้อาหาร ลักษณะทั่วๆไป คือ สามารถใส่น้ำสะอาดให้สุกรกินตลอดเวลา และป้องกันการหกได้ดี เพราะถ้าหากน้ำหกมากจะทำให้คอกสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคได้ง่าย อุปกรณ์การให้น้ำที่นิยมกันมี 2 แบบคือ ใช้รางคอนกรีตยาว ที่สามารถระบายน้ำออกได้ง่าย หรือใช้หัวจุกอัตโนมัติต่อเข้ากับท่อประปา ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก เพราะประหยัดน้ำ เมื่อสุกรอยากกินน้ำก็ใช้ปากดันจุกน้ำ น้ำก็ไหลออกมาเมื่อหยุดดันน้ำก็หยุด ซึ่งเป็นการประหยัดน้ำได้มาก

รูปที่ 11 อุปกรณ์การให้น้ำ

อุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็นต้องมีสำหรับการเลี้ยงสุกร ได้แก่ รถเข็นอาหาร ถังเก็บอาหาร แท็งก์น้ำ พลั่วตักอาหาร อุปกรณ์ทำความสะอาด อุปกรณ์การแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ลักษณะระบบของโรงเรือนสุกรขุน

1. โรงเรือนระบบเปิด หมายถึง โรงเรือนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติ และอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรือน

2. โรงเรือนระบบปิด หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสุกร ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง สามารถป้องกันพาหะนำโรคได้โรงเรือนปิด เช่น โรงเรือนอีแว็ป (Evaporative Cooling System) เป็นต้น ราคาลงทุนครั้งแรกค่อนข้างแพง แต่สุกรจะอยู่สุขสบายและโตเร็ว

รูปที่ 12 โรงเรือนระบบปิด

พฤติกรรมของสุกร

1. พฤติกรรมการเคลื่อนไหวและการตรวจสอบสิ่งแวดล้อม เป็นสัตว์ที่มีสภาพร่างกายไม่เอื้อต่อการวิ่งอย่างเร็วเนื่องจากมีรูปร่างอ้วน อุ้ยอ้าย มีช่วงการพักเป็นเวลานานในแต่ละวันโดยจะนอนรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม โดยช่วงที่ active จะเป็นช่วงเวลากลางมากกว่าเวลากลางวันโดยเฉพาะในสุกรที่เป็นสัด และมีพฤติกรรมสนใจสิ่งแวดล้อมสูงมากคือจะมีการใช้วิธีการดมเพื่อทดสอบว่ามีอันตรายใดๆ หรือไม่ ถ้าพบว่าไม่มีอันตรายใดๆจะมีพฤติกรรมการกัดและแทะตามมา ซึ่งพฤติกรรมนี้จะสร้างความเสียหายให้กับโรงเรือนและอุปกรณ์เป็นอย่างมากดังนั้นในการสร้างโรงเรือน ระบบสายไฟ อุปกรณ์ให้อาหาร และรางน้ำต้องมีความแข็งแรงและปลอดภัยเพื่อป้องกันการกัดแทะของสุกร เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์ที่ให้ความสนใจกับสิ่งแวดล้อมสูง ทำให้เกิดพฤติกรรมอย่างหนึ่งคือพฤติกรรมการกัดหางกัน ซึ่งถ้ามีการกัดหางกันมากจะทำให้เกิดแผล อาจติดเชื้อได้ได้และถ้ามีการกัดหางจนลึกถึงเส้นประสาทอาจเกิดเป็นอัมพาตที่ขาหลังได้ วิธีแก้ไขคือการตัดหางสุกรให้สั้นลงโดยจะตัดหางสุกรออก 1/3 ของความยาวหางสุกร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. พฤติกรรมการกินอาหาร สุกรเป็นสัตว์ที่กินได้ทั้งพืชและสัตว์ (Omnivore) มีการกินอาหารได้ตลอดเวลา เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์ที่มีประสาทรับรสรับกลิ่นที่ไวมากจึงทำให้มีการเลือกกินอาหารตามรสที่ชอบ คือ ชอบกินรสหวาน ซึ่งได้แก่ ปลาป่น ยีสต์ ถั่ว และสุกรไม่ชอบคือ เกลือ ไขมัน เนื้อป่น เป็นสัตว์ที่ชอบกินอาหารเปียกมากกว่าอาหารแห้ง เพราะการกินอาหารแห้งจะมีการติดคอได้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องให้อาหารสุกรจะร้องเนื่องจากสุกรเป็นสัตว์ที่จดจำเวลาในการให้อาหารได้ดี และมีพฤติกรรมในการตรวจสอบอาหาร โดยจะมีการขุดคุ้ยอาหารทำให้อาหารหกออกมารางหรือถังให้อาหารได้ (ในการเลี้ยงถ้าควบคุมการขุดคุ้ยอาหารของสุกรได้ จะทำให้ผู้เลี้ยงได้กำไรมากขึ้น) การเลี้ยงสุกรเป็นฝูงจะเป็นการกระตุ้นทำให้สุกรกินอาหารได้มากขึ้น สำหรับที่ให้อาหารควรจะมีที่ป้องกันอาหารหกได้ มีเพียงพอต่อความต้องการของสุกรเพื่อป้องกันปัญหาการแย่งอาหารกันกินได้โดยมีความถ้าเป็นช่องให้อาหารควรกว้างช่องละ 35 มิลลิเมตร หรือเป็นรางกลโดย 1 ช่องต่อสุกร 5 ตัว แม่สุกรที่พึ่งหย่านมลูกจะมีความอยากอาหารสูงเพื่อชดเชยน้ำหนักที่สูญเสียไป ทำให้มีการแย่งอาหารกันถ้ามีการเลี้ยงรวมกันเป็นจำนวนมาก ปริมาณน้ำที่กินต่อวันประมาณ 8 – 9 ลิตรโดยขึ้นอยู่กับ ขนาดร่างกาย สภาวะร่างกายและสภาพแวดล้อม โดยสัตว์ที่อุ้มท้องจะกินน้ำมาก

3. พฤติกรรมการขับถ่าย สุกรเป็นสัตว์ที่ขับถ่ายเป็นที่ โดยเกิดจากการเรียนรู้แต่ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดคอกด้วย ถ้ามีการเลี้ยงสุกรในคอกที่ขังแน่นเกินไป (พื้นที่น้อยกว่า 1 ตารางเมตรต่อตัว) จะทำให้ไม่สามารถขับถ่ายเป็นที่ได้ สุกรมีการใช้ปัสสาวะไปในกิจกรรมอื่นๆ เช่น มีการถ่ายรดพื้นแล้วนอนทับเพื่อใช้ลดความร้อน และจะมีการถ่ายปัสสาวะก่อนที่จะมีการร่วมเพศด้วย

4. พฤติกรรมการควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย ร่างกายของสุกรไม่เอื้อต่อการควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์ที่มีขนน้อย หนังตึง และมีต่อมเหงื่อเฉพาะที่ปลายจมูก ดังนั้นสุกรจะมีการปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมกับอุณหภูมิของร่างกายดังนี้

- เมื่ออากาศหนาว -----> นอนสุมทับกัน
- เมื่ออากาศร้อน -----> นอนแช่น้ำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. พฤติกรรมทางสังคม สุกรเป็นสัตว์ที่มีการจัดลำดับชั้นทางสังคม รู้จักและจำกันได้โดยใช้กลิ่น รูปร่างและหน้าตา เพื่อลดความขัดแย้งในฝูง การขังรวมกันในพื้นที่ที่จำกัดเป็นการเพิ่มความก้าวร้าวให้กับสุกร ฉะนั้นในการเลี้ยงสุกรควรคำนึงถึงพื้นที่ต่อตัวของสุกรเพื่อป้องกันป้องหา

ดังกล่าว และเมื่อมีสุกรแปลกหน้ามารวมกันจะทำให้เกิดการต่อสู้กันซึ่งอาจรุนแรงถึงตายได้จึงไม่ควรมีการรวมฝูงบ่อยโดยไม่มีความจำเป็น

อาหารของสุกร

เป็นที่ยอมรับกันในวงการเลี้ยงสุกรทั่วๆ ไปว่าต้นทุนการผลิตสุกรนั้นประมาณร้อยละ 70 เป็นค่าอาหาร แต่เชื่อว่าค่าอาหารลดลงได้อีกถ้าพยายามหรือใช้อาหารตามท้องถิ่นมาเลี้ยงสุกรให้มากขึ้น อาหารที่จำเป็น ต่อการเจริญเติบโตของสุกร คืออาหารโปรตีนจากพืชและสัตว์ เช่นกากถั่วเหลืองและปลาป่น แม้จะมีราคาแพงแต่เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพกับอาหารอย่างอื่นๆ เช่น รำ ปลายข้าว หรือข้าวโพดแล้วก็ไม่แพง เพราะใช้ในประมาณที่น้อย อาหารสุกรที่ว่าแพงหรือไม่แพงจึงขึ้นอยู่กับอาหารที่ให้พลังงานคือ รำ ปลายข้าว หรือข้าวโพดนั่นเอง ฉะนั้นการทำให้ราคาอาหารสุกรถูกที่สุดก็ต้องใช้อาหารที่ให้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรืออาหารอย่างอื่นที่ราคาถูกกว่าแต่คุณภาพเท่าๆ กันมาทดแทน ในบางครั้งไม่จำเป็นต้องใช้รำละเอียดทั้งหมดในสูตรอาหารแม่สุกรอุ้มท้อง (ในกรณีที่ผสมอาหารเอง) แต่อาจใช้รำหยาบผสมลงไป 10-15% หรือบางครั้งอาจลดปริมาณปลาป่นลง แล้วใช้กากถั่วเหลืองแทน ทั้งนี้โดยพิจารณาจากราคาวัตถุดิบ และความรู้ทางด้านอาหารสัตว์เป็นหลัก เพื่อให้ได้อาหารราคาถูกที่สุด แต่คุณภาพจะใช้เลี้ยงสุกรได้โดยไม่เกิดผลเสีย อย่างไรก็ตามในการผสมอาหารที่เรียกว่าราคาถูกนั้นจำเป็นต้องเปรียบเทียบกับการเจริญเติบโตของสุกรดูก่อน บางครั้งเมื่อคิดต้นทุนอาหารที่ผสมแล้วราคาถูกกว่าอาหารสำเร็จรูปหรือหัวอาหารของโรงงานผู้ผลิต แต่เมื่อนำไปเลี้ยงสุกรปรากฏว่าสุกรไม่ชอบ หรืออัตราส่วนการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักสุกรต่ำกว่าอาหารของโรงงานผลิต กรณีนี้อาจพูดได้ว่าอาหารผสมเองไม่ถูกกว่า เพราะฉะนั้น การที่พูดว่าผสมอาหารเองถูกกว่าจะต้องดูอัตราส่วนการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวประกอบด้วย

เมื่อตัดสินใจจะใช้อาหารของโรงงานผู้ผลิต ต้องเลือกต่อไปว่าจะใช้อาหารของโรงงานผู้ผลิตรายใด เพราะปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตอาหารสุกรจำหน่ายหลายราย ข้อแนะนำในการเลือกอาหารสุกรจากโรงงานผู้ผลิต คือนอกจากจะมีอาหารสุกรจำหน่ายสม่ำเสมอตลอดทั้งปีแล้ว จะต้องคำนวณดูว่าในการเพิ่มน้ำหนักตัวเป็น 1 กิโลกรัม ราคาอาหารของโรงงานผู้ผลิตรายใดถูกที่สุด ไม่ใช่เอาราคาของอาหารสุกรที่โรงงานผู้ผลิตตั้งไว้เป็นเกณฑ์ตัดสินในกรณีที่ใช้หัวอาหาร ซึ่งเป็นอาหารโปรตีนที่เข้มข้น ผสมแร่ธาตุ วิตามิน และยาปฏิชีวนะลงไป โดยปกติแล้วจะมีส่วนประกอบของโปรตีนประมาณ 25-40% ให้ผสมกับวัตถุดิบต่างๆ ตามที่ผู้ผลิตกำหนดไว้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นอกจากนี้ในท้องตลาดปัจจุบันยังมีสิ่งที่เรียกว่า อาหารเสริม จำหน่ายอยู่หลายชนิดด้วยกัน ก่อนซื้อจะต้องศึกษาเสียก่อนว่า อาหารเสริมนั้น เสริมอะไร และในอาหารสุกรของเรานั้นมีอยู่แล้วหรือยัง ส่วนมากอาหารเสริมจะเสริมแร่ธาตุ-วิตามิน และยาป้องกันท้องร่วงเป็นส่วนใหญ่ อย่าซื้ออาหารเสริมตามแรงโฆษณา เพราะนั่นหมายถึงท่านเพิ่มต้นทุนการผลิตขึ้นไปอีก อาหารเสริมในปัจจุบันนี้ที่ขายดีเพราะคนขายเก่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าคุณภาพจะดีเสมอไป การให้อาหารสุกรควรให้ตรงกับประเภทของสุกร ปัจจุบันนี้แบ่งสุกรอออกเป็นสุกรเล็ก (หย่านม-30 กิโลกรัม) สุกรรุ่น (30-60 กิโลกรัม) สุกรขุน (60-ส่งตลาด) และสุกรพันธุ์ เวลาให้อาหารก็ต้องให้ตามประเภทของสุกรดังกล่าว การให้อาหารก็ต้องให้ตรงเวลา การให้อาหารไม่ตรงเวลาจะมีผลต่อการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ของสุกร ตามปกติควรให้อาหารสุกรวันละ 2 ครั้ง คือ ตอนเช้าประมาณ 8.00 น. และตอนเย็นประมาณ 16.00 น. สุกรขุนที่กินอาหารเปียกนั้นจะมีการเติบโตและอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดีกว่าพวกที่กินอาหารแห้ง และอัตราส่วนของน้ำต่ออาหารไม่ควรเกิน 3:1 แต่อาหารเปียกก็มีข้อเสียคือ ต้องการแรงงานและการดูแลมากกว่าอาหารแห้ง การเติบโตไม่สม่ำเสมอกัน อาหารเปียกจึงเหมาะสำหรับผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย โดยอาหารเปียกที่ให้นั้น สุกรควรกินหมดภายใน 30 นาที ถ้าไม่หมดนั่นคือส่วนเหลือต้องเอาออก ไม่อย่างนั้นจะเกิดการบูดเน่า แมลงวันตอมทำให้เกิดช่องทางนำโรคมาสู่สุกร

นอกจากอาหารที่ให้ประจำแล้ว พวกหญ้าหรือพืชผักต่างๆ เช่น หญ้าอ่อนๆ ผักต่างๆ เถามันเทศ ต้นกล้วย ฯลฯ อาหารเหล่านี้ถ้ามีหรือหาได้ก็ควรให้สุกรกินหรืออาหารเสริมเป็นวิตามินจากผัก และหญ้าช่วยลดอาหารประจำวันยังผลให้สุกรมีสุขภาพดีขึ้น การเติบโตดีขึ้น และคุณภาพซากดีขึ้นด้วย

ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า ข้าวโพดเป็นอาหารพลังงานที่เหมาะสมที่สุดของสุกร แต่ราคาไม่แน่นอน ในบางท้องถิ่นที่มีอาหารแบบอื่นแทนได้ เช่น ข้าวฟ่าง หรือปลายข้าวก็อาจใช้แทนข้าวโพดได้ ข้าวฟ่างที่เป็นอาหารสุกรได้นั้นมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน ควรเลือกพันธุ์ที่มีกรดแทนนินต่ำ แต่โดยสรุปแล้วมีคุณภาพประมาณ 80% ของข้าวโพด การใช้ควรบดให้แตกเสียก่อน มันสำปะหลังก็เป็นอาหารสุกรอีกชนิดหนึ่ง แต่ปริมาณที่ใช้ต้องจำกัดเพราะสารพิษในมันสำปะหลังเอง ลองเปรียบเทียบราคามันสำปะหลังกับข้าวโพดหากว่าราคามันสำปะหลังเป็น 1 ใน 3 ของข้าวโพด ก็ควรใช้มันสำปะหลังแทนข้าวโพด แต่ควรทำให้สุกหรือแตกแห้งก่อนใช้ ถั่วเหลืองเม็ดก็จัดเป็นอาหารโปรตีนที่สำคัญของสุกรอีกชนิดหนึ่ง แต่ก็เช่นเดียวกับมันสำปะหลัง คือ ไม่ควรให้สุกรกินดิบ ควรอบหรือต้มที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลาอย่างน้อย 30 นาทีก่อน หลังจากนั้นอาจให้กินโดยผสมกับอาหารโดยตรง หรืออาจเอาไปตากแห้งแล้วบดผสมอาหารแทนกากถั่วเหลือง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ก็ได้เหมือนกัน ส่วนอาหารอื่นๆ เช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพด พวกนี้ไม่ต้องต้มหรือผ่านความร้อนก่อน เพราะการต้มนอกจากจะเปลืองแรงงานแล้ว ยังลดความอร่อยและคุณค่าทางอาหารลงไปอีกด้วย แต่ถ้าใช้อาหารทีเหลือจากครัวหรือตามร้านอาหารทั่วๆ ไป ควรต้มก่อน เพื่อป้องกันการระบาดของโรคบางอย่าง

ในบางท้องที่ ที่มีมันสำปะหลังหรือมันเทศมาก อาจปรับปรุงคุณภาพของมันสำปะหลังหรือมันเทศให้สูงขึ้นได้ โดยเอาไปหมักกับรำละเอียด คุณภาพของมันสำปะหลังหรือมันเทศหมักจะมีคุณค่าเท่ากับข้าวโพด แต่อาหารหมักเหล่านี้เหมาะสำหรับแม่สุกรเลี้ยงลูกมากกว่าให้สุกรขุนเพราะอาจเกิดกลิ่นในเนื้อสุกรได้

อาหารหลักของสุกรอีกอย่างหนึ่งที่ใช้กันทุกที่ในประเทศไทยคือ รำละเอียด จัดว่าเป็นอาหารที่ดี นอกจากรำละเอียดแล้วยังมีรำหยาบหรือรำจากโรงสีเล็ก ซึ่งมีคุณภาพประมาณครึ่งหนึ่งของรำละเอียด และรำหยาบยังคงมีใช้กันทั่วไปในผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย โดยนำไปต้มกับเศษเหลือจากครัวและพืชผักอย่างอื่นที่ใช้เลี้ยงสุกรเป็นส่วนใหญ่ มีข้อควรระวังในการใช้รำละเอียดคือ อย่าซื้อมาเก็บไว้นานเกิน 10 วัน เพราะจะเหม็นหืน และพลังงานจะลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง เนื่องจากในรำละเอียดมีไขมันสูงและไม่ควรใช้เกิน 60% ในสูตรอาหารเพราะรำมีใยอาหารสูง รำเหมาะสำหรับแม่สุกรอุ้มท้องที่ใกล้คลอด เพราะรำเป็นยาระบายอ่อนๆ ป้องกันสุกรท้องผูกได้

การให้อาหารสุกร โภชนะอาหารที่สุกรต้องการสามารถแยกออกได้ดังนี้

1. น้ำ นับเป็นโภชนะที่สำคัญและจำเป็นที่สุด ที่ต้องจัดหาไว้ให้สุกรได้ดื่มตลอดเวลาที่ต้องการ เพราะถ้าหากสุกรสูญเสียน้ำในร่างกายไปเพียงร้อยละ 10 ก็อาจทำให้สุกรตายได้เช่นกัน โดยปกติแล้ว สุกรต้องน้ำโดยเฉลี่ยวันละ 2-2.5 ลิตร หรือประมาณ 2 เท่าของจำนวนน้ำหนักของอาหารที่สุกรกินเข้าไป แต่ถ้าวัดได้ที่มีสภาพอาการค่อนข้างร้อนอบอ้าว สุกรก็อาจกินน้ำได้มากถึง 4-5 ลิตร ต่ออาหารที่กิน 1 กิโลกรัมก็อาจเป็นได้ สำหรับน้ำที่ใช้เลี้ยงสุกรควรเป็นน้ำที่ใสสะอาดและมีคุณภาพดี

2. อาหารพลังงาน คืออาหารจำพวกแป้งหรือคาร์โบไฮเดรตที่มีไขมันเป็นส่วนประกอบบ้างเล็กน้อย สุกรต้องการอาหารคาร์โบไฮเดรตประมาณร้อยละ 70-80 ของอาหารทั้งหมด เพื่อการเจริญเติบโตและรักษาระบบร่างกายให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติ ซึ่งความต้องการอาหารประเภทให้พลังงานนี้ก็จะแตกต่างกันออกไป เช่น สุกรอายุน้อยต้องการมากกว่าสุกรที่มีอายุมากกว่า และถ้าหากให้อาหารพลังงานนี้มากเกินความต้องการสุกรก็จะเก็บสะสมไว้ตามส่วนต่างๆ ของร่างกายในรูปของไขมัน ทำให้สุกรอ้วนเกินไปได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. อาหารโปรตีน สำหรับหน้าที่ของอาหารโปรตีน ที่มีต่อสุกรที่สำคัญก็คือ

3.1 ซ่อมแซมเนื้อเยื่อส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

3.2 สร้างเนื้อเยื่อใหม่ เพื่อการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์

3.3 สร้างฮอร์โมนและเอ็นไซม์บางชนิดที่จำเป็นต่อร่างกาย

3.4 สร้างธาตุในเลือด กล้ามเนื้อ อวัยวะภายใน กรรดูก ผิวหนัง และขนตามร่างกาย

3.5 สร้างภูมิคุ้มกันในเซรุ่ม

อย่างไรก็ตามการขาดโปรตีนในสุกรก็มักพบเห็นบ่อยๆ เนื่องจากอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นอาหารให้พลังงาน มีอาหารโปรตีนต่ำ ซึ่งลักษณะการขาดโปรตีนในสุกรนั้นสังเกตได้ง่าย โดยเฉพาะในสุกรที่กำลังเจริญเติบโตช้ากว่าปกติ มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารต่ำ อ่อนแอ และเป็นโรคง่าย ดังนั้นจึงควรให้สุกรได้รับอาหารโปรตีนเพียงพอต่อความต้องการเสมอ

4. อาหารที่มีใยอาหาร (Fiber) นับเป็นอาหารที่ให้พลังงาน โปรตีน และอื่นที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง นอกจากนี้ยังช่วยในการย่อยออาหารและการระบายถ่ายท้องของสุกรดีขึ้นด้วย สำหรับอาหารที่มีใยอาหารที่เหมาะสมสำหรับใช้เลี้ยงสุกรก็คือ หญ้าขน แต่การให้อาหารที่มีใยอาหารนี้ไม่ควรให้มากเกินไป โดยเฉพาะในสุกรที่กำลังเจริญเติบโตไม่ควรให้สูงเกินร้อยละ 5

5. กรดไขมัน โดยปกติแล้วสุกรต้องการกรดไขมันเพื่อใช้เป็นตัวทำละลาย และช่วยในการดูดซึมวิตามินบางชนิดเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น โดยทั่วไปความต้องการกรดไขมันของสุกรจะอยู่ระหว่าง ร้อยละ 0.03-0.22 การเติมกรดไขมันลงไปในอาหารหรือให้มีกรดไขมันลิโนเลอิคในอาหารเพียงร้อยละ 0.03 จะช่วยให้สุกรกินอาหารได้มาก และมีอัตราการเจริญเติบโตดีเป็นปกติ ถ้าให้มากไปก็จะทำให้สุกรอ้วน มีไขมันที่สันหลังหนาขึ้นได้ จึงควรพิจารณาถึงความต้องการของสุกรประกอบด้วย

6. แร่ธาตุ ในร่างกายสุกรจะมีแร่ธาตุเป็นองค์ประกอบอยู่ประมาณ 40 ชนิดด้วยกัน แต่ก็มีอยู่เพียง 15 ชนิดเท่านั้นที่ร่างกายสุกรมีความต้องการและจัดอยู่ในพวกที่จำเป็น (Essential elements) ซึ่งก็ได้แก่ แคลเซียม ฟอสฟอรัส สังกะสี ไอโอดีน โซเดียม โคบอลท์ กำมะถัน มังกานีส มักเนเซียม เหล็ก โปแตสเซียม ทองแดง คลอรีน ซิลิเนียม และโมลิบดินั่ม สำหรับแร่ธาตุทั้ง 15 ชนิด ก็มีอยู่ 7 ชนิดที่มักขาดหรือไม่เพียงพอกับความต้องการของสุกรซึ่งก็มี แคลเซียม ฟอสฟอรัส สังกะสี ไอโอดีน โซเดียม คลอรีน และเหล็ก สาเหตุที่ขาดแร่ธาตุเหล่านี้เนื่องจาก สุกรต้องใช้ธาตุ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เหล่านี้เพื่อการเจริญเติบโต การดำรงชีวิต และการสืบพันธุ์ มากกว่าแร่ธาตุอื่นๆ ทั้งในอาหารเลี้ยงก็มีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องเติมลงไปในอาหรเลี้ยงเพื่อป้องกันการขาดธาตุเหล่านี้

7. วิตามิน เป็นสารประกอบอินทรีย์ที่จำเป็นต่อร่างกายสุกร เพื่อช่วยให้ระบบอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายทำหน้าที่ได้โดยปกติ ซึ่งวิตามินที่สุกรต้องการก็มีอยู่หลายชนิด แต่ละชนิดก็มีหน้าที่เฉพาะแตกต่างกันไป วิตามินบางชนิดสุกรสามารถผลิตขึ้นเอง แต่ก็มีหลายชนิดที่ต้องอาศัยอาหารที่กินเข้าไป ปกติแล้วสุกรต้องการวิตามินเพียงเล็กน้อย แต่ถ้าขาดก็จะแสดงอาการผิดปกติทางร่างกายให้เห็นทันที สำหรับวิตามินที่ควรเติมลงในอาหารเลี้ยงสุกรเช่น วิตามินเอ วิตามินดี ไรโบฟลาวิน ไนอาซีน กรดแพนโกธินิค โคลีน และวิตามินบี 12 เพื่อป้องกันการขาดวิตามินเหล่านี้ซึ่งมักเกิดขึ้นบ่อยๆ เนื่องจากสุกรมีความต้องการมาก สำหรับปริมาณที่ควรเติมลงในอาหารก็ขึ้นอยู่กับความต้องการในแต่ละช่วงของการเจริญเติบโตของสุกร

วัตถุดิบอาหารสัตว์

1. อาหารประเภทโปรตีน ได้มาจากพืชและสัตว์ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 อาหารโปรตีนที่ได้จากพืช ได้แก่

1.1.1 กากถั่วเหลือง เป็นอาหารโปรตีนจากพืชที่ดีที่สุด ได้มาจากถั่วเหลืองที่สกัดน้ำมันออก มีโปรตีนอยู่ระหว่าง 40-44 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นอาหารสุกร ในรูปของกากถั่วเหลือง สกัดน้ำมันด้วยสารเคมี (เป็นเกล็ด, แว่น) และรูปของกากถั่วเหลืองอัดน้ำมัน โปรตีนจากกากถั่วเหลือง มีกรดอะมิโนที่จำเป็นสมดุลย์ เหมาะในการใช้เลี้ยงสุกรทุกระยะการเจริญเติบโต ในเมล็ดถั่วเหลืองดับ ไม่เหมาะแก่การนำมาใช้เลี้ยงไก่ และสุกร ทั้งนี้ เพราะเมล็ดถั่วเหลืองดับ มีสารพิษชนิดที่เรียกว่า “ตัวยับยั้งทริปซิน” (Trypsin inhibitor) อยู่ด้วย สารพิษนี้จะมีผลไปขัดขวาง การย่อยโปรตีนในทางเดินอาหาร ถั่วเหลืองที่เหมาะสำหรับใช้ผสมอาหารเลี้ยงสุกรนม อาหาร creep feed อาหารสุกรอ่อน อาหารสุกรเล็ก ได้แก่ถั่วเหลืองอบไขมันสูง (ถั่วเหลืองซึ่งผ่านขบวนการให้สุก โดยไม่ได้สกัดน้ำมันออกมีโปรตีน 38%) ส่วนสุกรเล็กและสุกรขนาดอื่นทั่วไป นิยมใช้กากถั่วเหลืองสกัดน้ำมันด้วยสารเคมี

1.1.2 กากถั่วลิสง เป็นผลิตผลพลอยได้จากการสกัดน้ำมันออก มีโปรตีนอยู่ประมาณ 40% การใช้กากถั่วลิสงอย่างเดียวในอาหาร จะทำให้สุกรเจริญเติบโตช้า เนื่องจากความไม่สมดุลย์ของกรดอะมิโน ดังนั้น จึงควรใช้กากถั่วลิสงร่วมกับกากถั่วเหลืองและปลาป่นด้วย การเก็บรักษากากถั่วลิสง ถ้ามีความชื้นสูงจะเสียเร็ว เนื่องจากถั่วลิสงเป็นพืชที่มีน้ำมันมากเก็บไว้นานไม่ได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จะเกิดการเหม็นหืนและมีราเกิดได้ง่าย ซึ่งราจะสร้างสารพิษ “อะฟลาท็อกซิน” ซึ่งเป็นอันตรายต่อสัตว์ ดังนั้น ควรจะเลือกใช้แต่กากถั่วลิสงที่ใหม่ มีไขมันต่ำ และควรเก็บไว้ในที่ไม่ร้อนและชื้น

1.1.3 กากเมล็ดฝ้าย เป็นผลผลิตพลอยได้ จากการสกัดน้ำมันออกจากเมล็ดฝ้าย จะมีโปรตีน ประมาณ 40% - 45% กากเมล็ดฝ้ายมีสารพิษที่มีชื่อว่า “ก๊อสซิปอล” ซึ่งเป็นสารที่ละลายในน้ำมัน จึงเป็นเหตุให้การใช้อยู่ในขีดจำกัดไม่ควรเกิน 10% การใช้ในระดับสูงจะทำให้การเจริญเติบโตช้าลง นอกจากนี้การใช้กากเมล็ดฝ้าย ควรจะเติมกรดอะมิโนไลซีนสังเคราะห์ลงไปด้วย

1.1.4 กากมะพร้าว เป็นวัตถุพลอยได้จากโรงงานสกัดน้ำมันมะพร้าว ถ้าอัดน้ำมันออกใหม่ ๆ จะมีกลิ่นหอมน่ากิน มีโปรตีนประมาณ 20% ถ้าใช้กากมะพร้าวในระดับสูงเลี้ยงสุกรระยะการเจริญเติบโตและขุน จะทำให้การเจริญเติบโตของสุกรช้า ดังนั้น ควรจะใช้ในระดับประมาณ 10%-15%

1.1.5 กากเมล็ดนุ่น เมื่อสกัดน้ำมันออกแล้วจะมีโปรตีนประมาณ 20% เหมาะที่จะใช้เลี้ยงสุกรรุ่น มากกว่าสุกรระยะอื่น ในปริมาณไม่เกิน 15% กากเมล็ดนุ่นจะทำให้ไขมันจับแข็งตามอวัยวะภายในร่างกายต่าง ๆ เช่น ลำไส้ เป็นต้น

1.2 อาหารโปรตีนที่ได้จากสัตว์ ได้แก่

1.2.1 ปลาป่น เป็นอาหารโปรตีนที่ได้จากสัตว์ที่ดีที่สุด มีโปรตีนอยู่ระหว่าง 50% - 60% คุณภาพของปลาป่นขึ้นอยู่กับชนิดของปลาที่ใช้ทำปลาป่น และสิ่งอื่นปะปนมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตปลาป่น เช่น ถ้าใช้ความร้อนสูง ทำให้คุณค่าทางอาหารต่ำลง ปริมาณกรดอะมิโนในปลาป่นจะต่ำลงเรื่อย ๆ ปลาป่นมีคุณค่าทางอาหารสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับโปรตีนจากพืช แต่ถ้าใช้ในอาหารปริมาณสูงและใช้เลี้ยงสุกรตลอดระยะถึงส่งตลาด จะทำให้เนื้อสุกรมีกลิ่นคาวจัด ดังนั้นจึงควรใช้ในระหว่าง 3% - 15%

1.2.2 เลือดแห้ง ได้จากโรงฆ่าสัตว์ มีโปรตีนสูงประมาณ 80% แต่เป็นโปรตีนที่ย่อยยาก ทำให้การเจริญเติบโตของสุกรต่ำลง ควรใช้ร่วมกับอาหารโปรตีนชนิดอื่น ๆ ไม่เกิน 5%

1.2.3 หางนมผง มีโปรตีนประมาณ 30% - 40% และเป็นโปรตีนที่ย่อยง่าย แต่มีราคาค่อนข้างแพง จึงนิยมใช้กับอาหารลูกสุกรเท่านั้น

1.2.4 ขนไก่ป่น เป็นอาหารที่ได้จากผลิตผลพลอยได้จากโรงงานฆ่าไก่ มีโปรตีนสูงถึง 85% แต่มีคุณค่าทางอาหารเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นโปรตีนที่ไม่สามารถย่อยได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. อาหารประเภทคาร์โบไฮเดรท (แป้งและน้ำตาลให้พลังงาน)

2.1 ปลายข้าว ปลายข้าวและรำละเอียดเป็นผลพลอยได้จากการสีข้าว ปลายข้าวมีโปรตีนประมาณ 8% เป็นวัตถุดิบอาหารที่เหมาะในการเลี้ยงสัตว์ ปลายข้าวประกอบไปด้วยแป้งที่ย่อยง่ายเป็นส่วนใหญ่ มีไขมันและใยอาหารในระดับต่ำ (ประมาณ 1%) เก็บไว้ได้นาน ตรวจสอบการปลอมปนได้ง่าย ปลายข้าวที่ใช้เลี้ยงสุกร ควรเป็นปลายข้าวเม็ดเล็ก ปลายข้าวที่มีขนาดใหญ่ ควรจะต้องบดให้มีขนาดเล็กลงก่อนแล้วจึงค่อยใช้ผสมอาหาร นอกจากนี้ยังมีปลายข้าวนึ่ง (ข้าวเปลือกที่เปียกน้ำ หรือมีความชื้นสูง นำมาอบเอาความชื้นออก สีเอาเปลือกออก ปลายข้าวนึ่งมีสีเหลืองอ่อนหรือสีขาวปนเหลือง) นำมาเลี้ยงสุกร ทดแทนปลายข้าวได้ แต่ต้องพิจารณาเรื่องคุณภาพด้วย เช่น การปนของเมล็ดข้าวสีดำ ซึ่งเมล็ดข้าวสีดำมีคุณภาพไม่ดี

2.2 รำละเอียด มีโปรตีนประมาณ 12% รำละเอียดมีไขมันเป็นส่วนประกอบอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและเป็นไขมันที่หืนได้ง่ายในสภาวะที่อากาศร้อน หากเก็บไว้เกิน 60 วัน ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ รำละเอียดมักจะมีการปลอมปน ด้วยแกลบป่น ละอองข้าวหรือดินขาวป่น ทำให้คุณค่าทางอาหารต่ำลง ถ้าเป็นรำข้าวนาปรัง ควรระวังเรื่องยาฆ่าแมลง ที่ปะปนมาในระดับสูง รำสกัดน้ำมันได้จากการ นำเอารำละเอียดไปสกัดเอาไขมันออก ใช้ทดแทนรำละเอียดได้ดีแต่ต้องระวังเรื่องระดับพลังงาน เพราะรำสกัดน้ำมันมีค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ต่ำกว่ารำละเอียด รำละเอียดมีใยอาหารเป็นส่วนประกอบในระดับสูง จึงมีลักษณะฟ่าม ไม่ควรใช้เกิน 30% ในสูตรอาหาร รำละเอียดมีคุณสมบัติเป็นยาระบาย โดยเฉพาะสูตรอาหารแม่สุกรอุ้มท้องและแม่สุกรเลี้ยงลูก จะช่วยลดปัญหาแม่สุกรท้องผูก

2.3 ข้าวโพด มีโปรตีนประมาณ 8% และมีใยอาหารอยู่ในระดับต่ำ เป็นวัตถุดิบอาหารที่เหมาะในการผสมเป็นอาหารสุกร ข้าวโพดที่ดีควรเป็นข้าวโพดที่บดอย่างละเอียด ไม่มีมอดกิน ไม่มีสิ่งปลอมปน ที่สำคัญที่สุดจะต้องไม่ขึ้นรา(สารพิษอะฟลาท็อกซิน) และไม่มียาฆ่าแมลงปลอมปน ข้าวโพดสามารถใช้ทดแทนปลายข้าวได้ ข้อเสียในการใช้ข้าวโพด คือ มีเชื้อราและยาฆ่าแมลง เนื่องจากการเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาไม่ดีพอ

2.4 ข้าวฟ่าง มีโปรตีนประมาณ 11% ข้าวฟ่างโดยทั่วไปจะมีสารแทนนิน ซึ่งมีรสฝาดอยู่ในระดับสูง สารแทนนินมีผลทำให้การย่อยได้ ของโปรตีนและพลังงานลดลง ดังนั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการใช้ข้าวฟ่าง

2.5 มันสำปะหลัง ใช้ในรูปของมันสำปะหลังตากแห้งที่เรียกว่า มันเส้น มีโปรตีนประมาณ 2% มีแป้งมาก มีใยอาหารประมาณ 4% ข้อเสียของการใช้มันเส้น คือ จะมีลำต้น เหง้า และ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ดินทราย ปนมาด้วย ดังนั้น จึงควรเลือกใช้มันเส้นที่มีคุณภาพดี เกรดที่ใช้เลี้ยงสุกร ส่วนหัวมัน สำปะหลังสดไม่ควรนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ เพราะมีสารพิษกรดไฮโดรไซยานิค ในระดับสูงมาก และเป็นอันตรายต่อสัตว์ได้ วิธีการลดสารพิษทำได้ 2 วิธีคือ

ก. ทำเป็นมันเส้น โดยหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ผึ่งแดดอย่างน้อย 3 แดด มันเส้นที่มีคุณภาพดี สามารถใช้ทดแทนปลายข้าวได้ ในกรณีปลายข้าวราคาแพง และมันเส้นราคาถูก (ปลายข้าว 1 กิโลกรัม เท่ากับมันเส้น 0.85 กิโลกรัม + กากถั่วเหลือง 0.15 กิโลกรัม)

ข. ทำเป็นมันหมัก หมักในหลุม หรือในถุงพลาสติก ควรหมักอย่างน้อย 1 เดือน ซึ่งจะลดปริมาณสารพิษ กรดไฮโดรไซยานิคให้อยู่ในระดับ ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุกร

3. อาหารประเภทไขมัน

ไขมันจากสัตว์ ได้แก่ ไขมันวัว ไขมันสุกร ส่วนไขมันจากพืช ได้แก่ น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม น้ำมันรำ เป็นต้น สาเหตุที่ต้องใช้ไขมันในสูตรอาหาร เพื่อเพิ่มระดับพลังงาน ในสูตรอาหารนั้นให้สูงขึ้น ส่วนใหญ่ใช้ในอาหารสุกรเล็ก โดยเติม 2-5 เปอร์เซ็นต์ในอาหาร ข้อเสียของไขมัน มักจะมีกลิ่นหืน และเก็บไว้ได้ไม่นาน

4. อาหารประเภทแร่ธาตุ และไวตามิน

4.1 กระดูกป่น เป็นแหล่งของธาตุแคลเซี่ยม และฟอสฟอรัสที่ดีมาก แต่มีคุณภาพไม่แน่นอน

4.2 ไดแคลเซี่ยมฟอสเฟต ให้ธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัส ทำมาจากกระดูก หรือทำจากหิน โดยนำเอาหินฟอสเฟตมาเผา ปกติจะใช้ไดแคลเซี่ยมฟอสเฟต ที่มีฟอสฟอรัส 18 เปอร์เซ็นต์ (P 18) หรือสูงกว่า

4.3 เปลือกหอยบด ให้ธาตุแคลเซี่ยมอย่างเดียว

4.4 หัวไวตามินแร่ธาตุ หรือพรีมิกซ์ เป็นส่วนผสมของไวตามิน และแร่ธาตุปลีกย่อยทุกชนิด ที่สุกรต้องการ และพร้อมที่จะนำมาผสม กับวัตถุดิบอาหารสัตว์อย่างอื่นได้ทันที

การให้อาหารสุกรขุนระยะต่าง ๆ

1. สุกรระยะน้ำหนัก 20-35 กิโลกรัม ให้อาหารโปรตีน 18% โดยให้สุกรกินอาหารเต็มที่ สุกรจะกินอาหารวันละประมาณ 1-2 กิโลกรัม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. สุกรระยะน้ำหนัก 35-60 กิโลกรัม ให้อาหารโปรตีน 16% สุกรจะกินอาหารวันละประมาณ 2-2.5 กิโลกรัม

3. สุกรระยะน้ำหนัก 60 กิโลกรัม-ส่งตลาด ให้อาหารโปรตีน 14-15% สุกรจะกินอาหารวันละ 2.5-3.5 กิโลกรัม

โรคและการป้องกัน

การเลี้ยงสุกรให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีความเอาใจใส่ด้านสุขภาพสัตว์ และการเจ็บป่วยล้มตายของสัตว์ ซึ่งวิธีที่ดีที่สุดก็ คือ การป้องกันไม่ให้เกิดโรค ป้องกันไม่ให้มีการติดต่อ ลดความรุนแรงของโรค และทำการรักษาสัตว์อย่างถูกวิธี

สาเหตุที่ทำให้สัตว์เกิดโรค แบ่งเป็น 2 ประการ คือ

1. สาเหตุนำ ไม่ได้ทำให้สัตว์เกิดโรคโดยตรง แต่เป็นสาเหตุที่ทำให้สัตว์เกิดโรคง่ายขึ้น เช่น อายุ เพศ สี ลักษณะกายวิภาค อากาศ ความเป็นโรคมาก่อน และกรรมพันธุ์ เป็นต้น

2. สาเหตุโดยตรง ทำให้สัตว์เกิดโรคทันที เช่น ถูกวัตถุมีคม ถูกความร้อน ได้รับสารเคมี ได้รับพิษจากอาหาร และเกิดจากเชื้อได้แก่ เชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา เชื้อไวรัส เชื้อมัยโคพลาสมา พยาธิต่างๆ เป็นต้น

หลักการป้องกันโรคสัตว์

ในการป้องกันโรคสัตว์นั้น เราต้องหาทางป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าไปในฟาร์ม หรือเข้าไปในตัวสัตว์ หรือระงับการขยายแพร่พันธุ์โรค ซึ่งมีวิธีดังนี้

1. ป้องกันเชื้อโรคไม่ให้เข้าไปในฟาร์ม ได้แก่

1.1 บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ต้องมีรั้วล้อมรอบ ป้องกันสัตว์ที่จะเป็นพาหะนำเชื้อโรคเข้าไปในคอก เช่น สุนัข นก เป็นต้น

1.2 ห้ามบุคคลภายนอกข้าไปในฟาร์ม หากจำเป็นควรเปลี่ยนชุด และจุ่มเท้าก่อนเข้าไปในคอก

1.3 เมื่อจำหน่ายสัตว์ไม่ควรให้รถบรรทุกเข้าไปในฟาร์ม ควรขนสัตว์ที่จะจำหน่ายออกมาใส่รถหน้าฟาร์ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.4 ไม่ควรนำสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยงรวมกับสัตว์ชุดเก่าในคอกเดิมทันที

1.5 อาหารที่ให้สัตว์กินต้องสะอาด ไม่บูด

1.6 น้ำที่ใช้อาบและกินต้องเป็นน้ำที่สะอาด

2. จัดการเกี่ยวกับโรงเรือนมิให้เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ของเชื้อโรค

2.1 บริเวณรอบๆฟาร์มอย่าให้มีแอ่งน้ำขัง

2.2 เมื่อจำหน่ายสัตว์ทุกครั้งจะต้องล้างและทำความสะอาดโรงเรือน

2.3 ทำความสะอาดรางน้ำทุกวัน

2.4 ควรโรยปูนขาวในบริเวณที่เป็นโรคบ่อยๆ รวมทั้งบริเวณที่เก็บมูลสัตว์

2.5 อุปกรณ์สำหรับเลี้ยงสัตว์ต้องหมั่นทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค

3. สร้างความต้านทานให้แก่สัตว์ที่เราเลี้ยง

3.1 เลือกสัตว์ที่แข็งแรงและมีสุขภาพดีมาเลี้ยง

3.2 บำรุงร่างกายสัตว์ด้วยอาหารที่ดีและตรงตามประเภทของสัตว์

3.3 จัดการถ่ายพยาธิให้สัตว์ เพราะพยาธิจะทำให้สัตว์อ่อนแอ

3.4 ทำวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญๆให้แก่สัตว์

4. ปฏิบัติต่อสัตว์ที่ป่วยด้วยวิธีการที่ถูกหลักวิชาการ

4.1 เมื่อสัตว์ป่วยควรแยกสัตว์ป่วยออกไปรักษาต่างหาก

4.2 เมื่อสัตว์ป่วยด้วยโรคติดต่อและตาย จะต้องทำลายซากทันทีโดยวิธีฝังหรือเผา

4.3 เมื่อสัตว์ป่วยให้รีบติดต่อสัตวแพทย์มาทำการรักษาทันที

4.4 ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อโดยเคร่งครัด

การสังเกตและรักษาสุกรเป็นโรค สุกรเป็นโรคจะมีลักษณะที่สังเกตให้เห็นได้หลายอย่าง อาจเห็นได้บางลักษณะหรือหลายลักษณะพร้อมกันคือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1. นอนซึม ไม่กินอาหาร เงียบไม่ร้องกวน

2. ตาแดง มีขี้ตา

3. การขับถ่ายผิดปกติ เช่น ท้องผูกถ่ายเป็นก้อนแข็ง ท้องร่วงถ่ายเป็นน้ำ ถ่ายเป็นมูก ปัสสาวะเหลืองข้น

4. มีลักษณะผิดปกติ ตามผิวหนัง ขา เช่น เป็นผื่นคัน บวมแดง ขาเจ็บ ตัวเขียวช้ำ ผิวสีม่วง หรือเป็นฝี

5. ระบบหายใจผิดปกติ ไอ จามบ่อย ๆ มีน้ำมูก หายใจถี่ หอบ หายใจมีเสียง มีเลือดออกจมูก ยืนขาถ่างไม่ยอมนอน ตัวแข็งเกร็ง

6. สุกรเป็นไข้คือตัวร้อนกว่าปกติ

7. มีหนองไหลจากช่องคลอด เต้านมร้อน แข็งเป็นดาน

ข้อควรปฏิบัติเมื่อสัตว์เกิดโรค

1. อันดับแรกต้องแยกสุกรป่วยออกจากสุกรดี เพื่อป้องกันการติดต่อ

2. ทำการรักษาเบื้องต้น ถ้าไม่ดีขึ้นต้องรีบตามสัตวแพทย์

3. ถ้าสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อ ต้องตามสัตวแพทย์มาทำการตรวจทุกครั้ง

4. ถ้าสุกรตาย ควรจะเผาหรือฝังซากสุกร อย่าทำการชำแหละเพราะจะทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายไปได้

ยารักษาโรคที่ควรมีไว้ประจำฟาร์มสุกร

1. แอลกอฮอล์ : ใช้ฆ่าเชื้อโรคและเช็ดแผลสด

2. ทิงเจอร์ไอโอดีน : ใช้เช็ดแผลฆ่าเชื้อโรค

3. ยาฆ่าเชื้อโรค : ใช้ล้างคอกและอุปกรณ์ต่างๆ

4. ยารักษาแผลภายนอก : เช่น ยาแดง ยาเหลือง ยาม่วง

5. ยาลดไข้ : เช่น พาราเซตามอล โนวาลยิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

6. ยาปฏิชีวนะ : ใช้รักษาโรคทั่วไป เช่น เทอรามัยซิน ไทแลน ออริโอมัยซิน นีโอมัยซิน

7. ยาบำรุง : ช่วยให้กินอาหารดีขึ้น ร่างกายแข็งแรงขึ้น เช่น วิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ

หลักการใช้วัคซีนป้องกันโรคสุกร

1. ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีนโดยการต้มฆ่าเชื้อโรค

2. ปล่อยให้อุปกรณ์การทำวัคซีนเย็นก่อนเริ่มทำวัคซีน

3. ห้ามใช้แอลกอฮอล์ หรือยาฆ่าเชื้อโรคอื่นๆ ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีน

4. เก็บรักษาวัคซีนให้ถูกต้อง อย่าให้ถูกความร้อนหรือแสงแดด

5. ใช้วัคซีนในปริมาณที่ผู้ผลิตกำหนด

6. ทำวัคซีนกับสัตว์ที่มีอายุและขนาดตามที่ผู้ผลิตวัคซีนกำหนด

7. สัตว์ที่จะฉีดวัคซีนต้องมีสุขภาพสมบูรณ์

8. วัคซีนที่เหลือหลังจากการฉีดวัคซีนแล้ว ควรจะทำลายโดยการฝังหรือเผา

9. หลังจากการทำวัคซีน สุกรอาจเกิดอาการแพ้ ควรดูแลเอาใจใส่ให้ดี

โรคสุกรที่สำคัญและควรรู้จัก

1. โรคอหิวาต์สุกร

อาการ : มีไข้สูงรวดเร็ว ซึม ไม่กินอาหาร ผิวหนังแดงตามท้อง มีอาการทางประสาท ชัก และตายในที่สุด

การป้องกัน-รักษา : ฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ ทำลายสุกรที่เป็นโรค และนำสัตวแพทย์มาตรวจ

2. โรคปากและเท้าเปื่อย

อาการ : มีไข้สูง เกิดแผลในปาก เหงือก ริมฝีปาก สุกรเริ่มเจ็บเท้า มีแผลที่ข้างกีบ เบื่ออาหาร และผอม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การป้องกัน-รักษา : ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย นำสัตว์ป่วยออกจากฝูง และทำลายเชื้อโรคในคอก

3. โรคไข้หนังแดง

อาการ : มีไข้สูง เริ่มเกิดผื่นแดงที่ผิวหนัง หู จมูก และเกิดแผลตามผิวหนัง

การป้องกัน-รักษา : ฉีดวัคซีนป้องกันโรค และฉีดเพนนิซิลลินเพื่อรักษาแผล

4. โรคไข้หวัดใหญ่

อาการ : สุกรป่วย หงอย ซึม มีไข้สูง อุณหภูมิตัวสูงถึง 104-107 องศาฟาเรนไฮต์ จะป่วยติดต่อกันทั้งฝูง สุกรมีอาการหนาวสั่น นอนสุมกัน และมีอาการไอ จาม ขี้มูก ขี้ตาเหนียว

การป้องกัน-รักษา : เลี้ยงสุกรในคอกที่แห้ง อากาศถ่ายเทดี ไม่อับชื้น และใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved